

SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VII, Nr. 239

Parasjat Wajjikra

8 Adar II, 5768
14/15 maart 2008

Parasjat Wajjikra (Leviticus 1:1-5:26) – Sjabbat Zachor

Overzicht Parasjat Wajjikra

Het Boek *Wajjikra* (Leviticus) waarmee wij deze weken beginnen, is ook bekend onder de naam *Torat Kohaniem* — de Wetten van de Priesters. Het gaat hoofdzakelijk over de *korbanot* (offers) die gebracht werden in het *Misjkan* (Tent der Samenkomst). De eerste groep offers wordt *korban olá* – brandoffer – genoemd. Het dier wordt naar de ingang van het *Misjkan* gebracht. Bij vee legt degene die het offer brengt, zijn handen op het dier. Daarna wordt het geslacht en de *kohen* sprenkelt het bloed op het altaar. Het dier wordt gestroopt en in stukken gesneden. De stukken worden gesorteerd, gewassen en op het altaar verbrand. Een soortgelijk proces wordt beschreven voor de verbranding van andere dieren en gevogelte. De verschillende meeloffers worden beschreven. Een deel van de meeloffers wordt verbrandt op het altaar, de rest wordt door de *kohaniem* opgegeten. Het is verboden om gist of honing te mengen met de offers. De vredesoffers, die gedeeltelijk op het altaar worden verbrand, en gedeeltelijk worden opgegeten, kunnen zowel rundvee, schapen als geiten zijn. De Tora verbiedt het eten van bloed of *chelev* (bepaalde vetten van de dieren). De offers die verzoenen voor onopzettelijke overtredingen die door de *Kohen Gadol*, door de hele gemeenschap, door de vorst en door een gewone burger gepleegd worden, worden uitgebreid besproken. De voorschriften voor schuldoffers worden opgenoemd. De meeloffers voor diegenen die zich geen normaal schuldoffer kunnen permitteren, de offers die verzoening doen voor misbruik van heiligdommen, de voorschriften voor „twijfelachtige schuld” en offers voor oneerlijkheid worden in detail besproken.

Door Ohr Somayach in Jeruzalem, Israël

©1998 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

Als Maftier wordt gelezen: Parasjat Zachor, Dewariem 25:16-19.

Haftara Parasjat Zachor (I Sjmoeël 15:1-34, Asjkenaziem beginnen bij vers 2)

Door Reuben Ebrahimoff

Korte samenvatting van de Haftara

De Profeet Sjmoeël geeft aan Koning Sjael een G-ddelijke bevel door om het volk van de Amalekieten uit te roeien en om al hun bezittingen te vernietigen. Koning Sjael voert het gebod maar gedeeltelijk uit. Hij heeft zijn twijfels en laat de koning van de Amalakiëten, Agag, in leven en diens veestapel grotendeels intact. Hasjem beslist dat voor deze ongehoorzaamheid Sjael gestraft zal worden: hij moet sterven. De Profeet Sjmoeël verwijt Sjael diens gedrag en zegt hem dat Hasjem het Koningschap van Sjael heeft afgenomen en het zal geven aan iemand anders, niet een van zijn eigen nakomelingen. Tot slot doodt Sjmoeël eigenhandig de Amalekieten-Koning Agag.

Het verband tussen de Haftara en de parasja

Als *maftier* wordt deze week de afdeing van Amalek gelezen, hoe die Israël aanviel bij hun uittocht uit Egypte. In de Haftara wordt Amalek daarvoor gestraft.

De moraal van het verhaal

De meeste Joden doen veel mitswot correct, maar bijna iedereen heeft wel een mitswa, waarvan hij zegt: „Wacht even, ik doe al zoveel goede mitswot, deze mitswa hoeft ik niet te doen, die doe ik wel op mijn manier,” daarmee Hasjems nadrukkelijke opdracht negerend, net zoals Sjael dacht: „Ik voer die opdracht van Hasjem wel op mijn manier uit.” Laat iedereen eens nadenken wat zijn eigen mitswa is die hij op zijn eigen manier (of helemaal niet) doet: *Lasjon Hara* – roddel? Kosjer eten buitens huis? Autorijden op Sjabbat? *Taharat misjpacha*? Een klein lichtje aansteken op Sjabbat? Laat ieder bij zichzelf nagaan wat hij kan verbeteren, beetje bij beetje. Hasjem zal de inspanning merken en zeker helpen.

Inzicht in Parasjat Wajjikra

De poorten van het gebed

Door HaRav Zev Leff

„En Hasjem riep Mosjé...” (*Wajjikra* 1:1).

De laatste letter van het eerste woord van deze parasja, waarmee dit boek *Wajjikra* (Leviticus) begint, de letter *alef* van het woord *wajjikra*, is kleiner geschreven dan de overige letters van de Tora-rol. *Rosj*¹ verklaart dat deze letter kleiner geschreven is om de nederigheid van Mosjé Rabbeinoe weer te geven. Blijft de vraag waarom deze verwijzing naar Mosjé's nederigheid speciaal op deze manier, aan het begin van het Boek *Wajjikra* geplaatst is.

Wajjikra opent met de talrijke en gecompliceerde wetten betreffende de Tempeloffers. Met de verwoesting van het Beet HaMikdasj heeft het gebed – *avoda* (dienst) van het hart – de *avoda* van de offers vervangen. Maar in de Gemara (Berachot 32b) staat dat sinds de tijd dat het Beet HaMikdasj verwoest is, de poorten van het gebed ook gesloten zijn. Maar de poorten van de tranen werden niet gesloten. Rasji verklaart dat met de poorten van de tranen een ander soort gebed bedoeld wordt – gebed met tranen.

Dus we leren dat er twee verschillende soorten gebeden zijn – gebed met tranen en gebed zonder tranen. Laten we deze twee soorten gebeden eens nader onderzoeken.

Rabbijn Chaim van Volozhin beschrijft in *Nefesj HaChaim* hoe Hasjem de wereld geschapen heeft met een ingewikkeld systeem van spirituele krachten, via welk G-ds goedheid en invloed in deze wereld gebracht wordt.

Dit systeem wordt geactiveerd door het leren van Tora, door mitswot en tefilla. G-d heeft ons in deze fysieke wereld geplaatst, zodat wij de uiteindelijke spirituele beloning kunnen verdienen die Hij ons geven wil – een intieme relatie met Hem. Wij kunnen deze beloning niet eenvoudig verdienen. Echter, wij creëren die relatie door onze daden in deze wereld. Door Tora te leren, door mitswot te doen en door de davvenenen verschaffen we de energie om dit raamwerk te activeren, door hetwelk G-d met deze wereld in verbinding staat.

Het is in deze context dat de Gemara in Berachot (7a) zegt dat Hasjem bidt. Rasjba verklaart dat het de wil van Hasjem is om Zijn G-ddelijke goedheid aan ons te geven. Echter, Hij heeft beslist dat wij deze relatie moeten initiëren. Het is alsof Hij bidt voor ons, dat wij ons deel vervullen, zodat Hij Zijn ware verlangens kan vervullen. Wanneer wij davvenen ‘...Om kracht te geven aan Hasjem’ is het dit waarom wij vragen. Door de voorwaarden die Hij gesteld heeft, te vervullen, geven wij, als het ware, de mogelijkheid aan Hasjem om Zijn goedheid over ons uit te strooien.

Beracha, zo vervolgt de Rasjba, heeft betrekking op iets dat groter, sterker en intenser wordt. (Een *brécha* bijvoorbeeld is een rivier waarin de waterstroom constant sterker en intenser wordt.) Onze beracha is een middel om het geleidingssysteem van Hasjems goedheid naar de wereld te openen door in relatie met Hem te treden. Wanneer iemand een beracha maakt voordat men begint te eten, activeert hij deze spirituele werelden waardoor G-d voedsel geeft en het opent een wijder geleidingssysteem voor G-ds goedheid. Men vult daarmee weer aan wat men gegeten heeft. Aan de andere kant is iemand die eet zonder een beracha te maken, te vergelijken met een dief. Hij compenseert niet datgene wat hij van de wereld verwijderd (*Berachot* 35a).

Rabbijn Josef Leib Bloch toont in *Sjioerei Da'at* over de *korbanot* (offers) aan hoe die dienden om alle wereldlijke krachten te bundelen en te verheffen tot de dienst van Hasjem en hoe die daarbij het systeem activeren, dat G-d geschapen heeft om de wereld tot verwezenlijking van Zijn doel te brengen. Maharal² voegt daaraan toe dat de grootste kracht die de spirituele wereld moest activeren, van het Beet HaMikdasj uitstraalde en bij de verwoesting daarvan werden deze specifieke poorten gesloten. (Men kan zelfs nog wel gesloten poorten binnendringen, maar alleen met grote inspanning en moeite.)

Er is echter nog een ander type tefilla dat niet getroffen werd door de verwoesting van het Beet HaMikdasj, namelijk de passieve tefilla van tranen en onderwerping. In deze context heeft de beracha een totaal andere connotatie. De Jood staat voor G-d en buigt zijn knie en zegt: „Baroech – U, G-d bent de bron van alle zegeningen en zonder U heb ik zelfs geen been om op te staan. Ik buig mijn knieën in erkenning hiervan, *Ata* – het is U, G-d en niet ik die voorziet in mijn bestaan en in mijn primaire behoeften.” Aan het begin van de

¹. Rabbeinoe Asjer ben Jechiël (1250-1327), het best bekend om zijn samenvatting van de Talmoed.

². Rabbi Jehuda ben Bezalel Löw (1525-1609), rabbijn van Praag, bekend als de Maharal van Praag.

Sjemonee Esree, dat de Tempel-offers vervangt, buigt de Jood zijn lichaam in totale onderwerping, wanneer hij deze woorden uitspreekt. Maar wanneer hij eenmaal dit feit erkend heeft en zichzelf overgeeft in G-ds handen en Zijn naam – Hasjem – uitroept, dan kan hij weer rechtop staan, in de wetenschap dat Hasjem zijn steun is. Dit is een tefilla van tranen, een passieve, maar zeer sterke kracht.

De hele tefilla drukt dit idee uit: „Genees ons G-d en we zullen genezen zijn.” Het is niet alleen een verzoek maar ook een verklaring van afhankelijkheid en onderwerping. Zelfs toen de offers nog gebracht werden en en geofferd werden met de bedoeling om de hemelse werelden te beïnvloeden en de geleidingssystemen van G-ds zegen te openen, vormde deze houding van volledige overgave een deel van het offeren. Zowel Ramban als Sefer Hachinoech leggen uit dat men zich moet identificeren met het dier dat geslacht wordt, als een daad van zelfverloochening en onderwerping aan G-d.

R. Simcha Bunim van Pschischa zei dat zelfs al waren de poorten van de tranen open gebleven, er niettemin poorten nodig zijn om de toegang tot misplaatste tranen te voorkomen. De tefilla van tranen moet zijn samengesteld uit tranen van hoop, vertrouwen en geloof dat G-d zal helpen, niet tranen van depressie, verwerping en wanhoop.

Sefer Wajjikra, dat de details van de offers van het Beet HaMikdasj beschrijft, begint met de vewijzing naar Mosjé's nederigheid, omdat alle *avoda* – zowel de *avoda* van het hart als die van de offers – zelfverloochening en onderwerping eisen. Het vereist, zelfs in zijn actieve vorm een realisatie dat uiteindelijk alles van G-d uit gaat en dat alles, wat we doen in de uiteindelijke analyse, alleen maar een uitdrukking is van onderwerping aan G-ds wil. Hiervoor heeft men nederigheid nodig. Vandaar de kleine *alef* – zowel een teken van nederigheid, als ook de letter die G-ds eenheid en uniekheid weergeeft. Het is met dit woord, Wajjikra, met een kleine *alef*, dat G-d de mens oproept om Hem te dienen, zowel actief als passief, ten einde de wereld tot voltooiing te brengen.

MISJNA VAN DE WEEK

Berachot Hoofdstuk 6

Misjna 7

Als men iemand in het begin zout voedsel brengt met brood, dan zegt men de beracha voor het zoute voedsel en maakt [daarmee] het brood [vrij van een beracha]¹, want het brood is [nu] een bijgerecht². Dit is de algemene regel: Alles wat het belangrijkste is en het wordt begeleid met een bijgerecht, dan zegt men de beracha over het belangrijkste en [daarmee] bevrijdt men het bijgerecht.

Aantekeningen bij Misjna 6:7

1. Dus nu, in tegenstelling tot de vorige Misjna, is het brood een bijgerecht.
2. **Want het brood is nu een bijgerecht:** Wie een uitgebreide maaltijd van zeer zoete vruchten eet, eet daar soms iets zouts achteraan, om het slijm te verwijderen dat aan zijn lichaam kleeft ten gevolge van de grote hoeveelheid vruchten. En daar hij het zoute voedsel niet apart kan eten [omdat het te zout is] eet hij het samen met brood, maar het zoute voedsel is de hoofdzaak en het brood eet hij erbij.

DE MITSWOT VAN DE WEEK

De Mitswot 112-115 verbieden seksuele relaties met je moeder, de vrouw van je vader (ook als zij niet je moeder is), met de broer van je vader en met een schoondochter, zoals er geschreven staat in *Wajjikra* 18:7, 8, 14-15.

116. Het is verboden homoseksuele relaties te hebben met een man,

zoals er geschreven staat (*Wajjikra* 18:22): „Je zult niet bij een man liggen zoals je bij een vrouw ligt.” Dit is ook een waarschuwing voor de passieve partner, want men kan de woorden „*lo tisjkav*” – je zult niet liggen – ook lezen als: „*lo tisjacheev*”, hetgeen de passieve vorm van liggen is. Zodra de glans van de penis is ingebracht, zijn zij beiden steniging schuldig. Wanneer het doelbewust gebeurde, maar zonder getuigen, dan zijn zij *kareet* schuldig. Wanneer het gebeurde zonder dat zij wisten dat het verboden was, zijn zij een *chata'at* [zondoffer] schuldig. Het geldt overal en altijd.

Wekelijkse Halacha Serie

HILCHOT BERACHOT

**Gebaseerd op de Kitsoer Sjoelchan Aroech, Misjna Beroera, Sja'arei Halacha,
WeZot Haberacha en Haberacha Kehilchata
Samengesteld door Zwi Goldberg**

Aflevering 22

Hoofdstuk IV - Birkat Hamazon (Dankgebed na de maaltijd)

C. Zimmoen (Birkat Hamazon dat gezegd wordt in gezelschap)

Drie of meer mannen boven de leeftijd van dertien jaar, die gezamenlijk een maaltijd gebruikt hebben, waarbij brood gegeten werd, zijn verplicht gezamenlijk *Birkat Hamazon* te zeggen¹. Dit wordt *zimmoen* [uitnodiging] genoemd. Eén van de mannen zegt een zin, waarmee hij de anderen uitnodigt met hem gezamenlijk *Birkat Hamazon* te zeggen. De anderen antwoorden met een andere zin als blijk van hun instemming. Wanneer tien mannen of meer gezamenlijk eten, voegen zij het woord *Elokeinoe* in, wanneer zij die zin zeggen². De tekst van de *zimmoen* staat in iedere siddeer³ en in ieder bensjboekje boven de tekst van de *Birkat Hamazon*.

De leider zegt de eerste beracha, dat wil zeggen de hele eerste paragraaf, hardop en de anderen zeggen het zachtjes woord voor woord mee. Zij eindigen de beracha even voordat de leider dat doet, zodat zij met *Amein* kunnen antwoorden. Het is het meest correct als men zo de hele *Birkat Hamazon* uitspreekt. Bij Sefardische Joden is het de gewoonte dat men de beracha gelijktijdig eindigt.

1. Sj.A. O.Ch. 193:1.

2. idem.

3. Op blz. 345 in de siddeer met vertaling J. Dasberg.

Kabbala 5 – Gebed, studie en de Tien Sefirot

Door Rabbi Shimon Leiberman

Gebed verheft ons boven een gefragmenteerde wereld, waar wij onze focus alleen maar richten op de enige G-d, wiens vele attributen een samenhangende eenheid maken

In de vorige artikelen hebben we het idee van de tien *sefirot* besproken – de tien eigenschappen/manifestaties van G-d – als zijnde een samengangende eenheid. We concentreerde ons op de onderliggende eenheid van de Ene G-d en hoe het begrip van de tien sefirot verschilt van polytheïsme.

Wat is de praktische toepassing van dit onderscheid?

Een antwoord kan gevonden worden in de *Sifri*, een primaire vorm van de Mondelinge Wet:

Wie is een G-d zo groot als onze G-d, Die ons antwoordt wanneer wij Hem roepen of tot Hem bidden ... tot Hem, maar niet tot zijn eigenschappen (Sefer Sifri Waetchanan).

Dus we hebben een belangrijke beperking in het gebruik van sefirot. Hoewel we mogen afweten van deze sefirot en wij hen mogen bestuderen en hoe ze functioneren, we mogen niet tot hen bidden.

Waarom?

Het antwoord ligt in het onderscheid tussen gebed en studie.

Gebed vs. studie

Stel je een cirkel voor met een punt in het midden. Wanneer men op de rand staat en naar het centrum kijkt, dat alle punten op de cirkel naar het centrum gericht zijn. Maar wanneer men in het middelpunt staat en naar buiten kijkt, wordt men het tegenovergestelde gewaar – dat ondanks dat het middelpunt één punt is, het naar alle kanten uitstraalt.

Gebed kan worden vergeleken met het eerste geval. Een mens staat op de buitenste rand van een cirkel, daarbij diverse gebieden van het leven aanrakend. Hij bidt voor rijkdom, gezondheid, wijsheid, enz. Hij focust op het centrum – de Almachtige – en hij realiseert zich daarbij dat er één bron is voor al de verschillende behoeften van het leven. Hij richt zich tot de ultieme bron – G-d.

Studie kan worden vergeleken met het tweede geval, waar iemand in het centrum staat en naar de buitengrens kijkt. Studie is het proces waarbij wij G-ds woord nemen en het in componenten uit elkaar nemen, zodat we het kunnen begrijpen en op de juiste manier kunnen toepassen. G-ds woord is één, maar wanneer wij het op verschillende situaties toepassen, neem het de smaak en geur aan van die speciale toepassing. (*Wordt vervolgd*)